

Uitdaging 2: Hoe geef ik effectief instructie zodat mijn studenten zelfstandig aan het werk kunnen?

Tips & Tools

Modelen

Modelen is een krachtige instructiemethodiek waarbij de docent hardop denkt en zijn of haar eigen denkproces aan de studenten laat horen. Het is zeker voor zwakke leerders van groot belang dat ze zien hoe hun docent als expert zelf een probleem aanpakt c.q. welke besluiten hij/zij daarbij neemt, hoe hij/zij zich een vaardigheid eigen maakt en hoe hij/zij met een strategie omgaat. De studenten kunnen als het ware de voorgedane aanpak kopiëren.

Hardop denkend voordoen kan in elke fase van de les plaatsvinden. Dus niet alleen tijdens het geven van de eerste uitleg, maar ook bij het activeren van de voorkennis of bij het nabespreken van het zelfstandig werken. Ten slotte kan modellen goed ingezet worden tijdens individuele instructie aan een student (of extra instructie aan een groepje studenten) die een bepaalde strategie nog onvoldoende onder de knie heeft. Ook is het goed om studenten zelf te stimuleren hardop na te denken over hun oplossing. Modelen zet je in op het moment dat je een nieuwe vaardigheid aan wilt leren.

Zelf oefenen en voorbereiden.	De eerste paar keer kan modellen wat onnatuurlijk aanvoelen. Om dit te voorkomen, kun je het volgende doen: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bereid de instructiemomenten voor aanvang van een les goed voor, zodat je in je hoofd hebt hoe je de strategie hardop denkend voor kunt doen. ✓ Belangrijk is dat je in je eigen bewoordingen en op een zo natuurlijk mogelijke manier hardop verwoordt hoe je een strategie uitvoert.
Stimuleer interactie.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Door middel van een onderwijsleergesprek kun je bespreken hoe je de strategie via modeling uitgelegd hebt. ✓ Doe dit door middel van activerend vragen stellen (zie uitdaging 3). ✓ Laat studenten eventueel eerst samen overleggen over jouw aanpak. Vraag daarbij of ze het eens zijn met hoe je de strategie hebt uitgevoerd en of zij nog andere ideeën hebben.
Gebruik concrete materialen die de studenten ook moeten gaan gebruiken.	Tijdens het modellen gebruik je concrete materialen, zoals leesteksten, waar de studenten vervolgens ook mee aan de slag gaan. Op die manier zien de studenten daadwerkelijk een voorbeeld van wat ze daarna zelf gaan doen. En zo voorkom je dat je een abstracte uitleg geeft die onvoldoende voorbeeldgedrag laat zien.

Nagaan of wat onderwezen ook begrepen is

De docent gaat bij de studenten na of ze daadwerkelijk begrijpen wat er tijdens de les wordt behandeld. Dit kan door vragen te stellen. Het checken moet tijdens de instructie om de 2 à 3 minuten plaatsvinden. Verder is het van belang om de controlevragen op een activerende manier te stellen.

<p>Stel tijdens de klassikale instructie regelmatig vragen en vat regelmatig samen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vragen stellen moet altijd op een activerende manier gebeuren, bijvoorbeeld: <i>Laat studenten tijdens de uitleg minimaal één vraag bedenken die ze aan de docent moeten stellen.</i> ✓ Laat studenten samenvatten.
<p>Voer een onderwijsleergesprek waarbij alle studenten betrokken zijn.</p>	<p>Een onderwijsleergesprek is een effectieve manier om samen met de studenten kennis te maken met de nieuwe informatie. Controleren of iedereen het heeft begrepen, gebeurt dan continu. Mits je alert bent op actieve deelname van alle studenten.</p>
<p>Stel vragen op een dusdanige wijze dat studenten bij zichzelf kunnen of moeten checken of ze dat wat onderwezen is ook echt begrepen hebben.</p>	<p>Vragen in de trant van: <i>Heeft iedereen het begrepen?, Zijn er nog vragen?, Wie snapt het niet?</i> zullen waarschijnlijk weinig zicht geven op het leren van alle studenten. De individuele student voelt zich niet persoonlijk aangesproken om antwoord te geven op de vraag. Je kunt beter gebruikmaken van activerende werkvormen.</p> <p>Enkele voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Buzzen: Laat de studenten kort maar krachtig (1 minuut) aan elkaar uitleggen wat je net hebt verteld. Vervolgens worden één of twee studenten aangewezen om te checken of zij het inderdaad begrepen hebben. Je kunt ook vragen: <i>Bij wie is het niet gelukt om de informatie die ik heb gegeven na te vertellen?</i> ✓ Geef de opdracht om tijdens de uitleg aantekeningen te maken. Vervolgens wisselen de studenten na de uitleg hun aantekeningen uit met een medestudent.

Goede overgang van instructie naar zelfstandig werken

Voordat de studenten zelfstandig of in groepen aan het werk gaan, moet de docent controleren of ze het pas geleerde voldoende begrepen hebben om zelfstandig aan het werk te kunnen. De basis van effectief zelfstandig werken is een goed gegeven instructie. We vergeten bovendien vaak dat zelfstandig werken ook geleerd moet worden en dat studenten wel degelijk begeleid kunnen of zelfs moeten worden tijdens het zelfstandig werken.

<p>Creëer rust tijdens de overgang van instructie naar zelfstandig werken.</p>	<p>De overgang van de instructiefase naar de verwerkingsfase, waarbij studenten zelfstandig aan het werk gaan, is een wisselmoment dat vaak tot onrust in de les leidt, waardoor er vervolgens niet meer effectief geleerd kan worden.</p> <p>Een paar tips:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Geef studenten de tijd om aan het werk te gaan. Stimuleer ze daarbij door voor de klas te blijven staan en studenten die (nog) niet aan het werk zijn aan te spreken en/of aan te sporen (misschien weten ze niet wat ze moeten doen, is de instructie wel helder geweest?)
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ga pas na een paar minuten, als iedereen aan het werk is, rondlopen door de klas om begeleiding te kunnen bieden.
Voldoe aan de voorwaarden voor effectief zelfstandig werken.	<p>Een aantal voorwaarden om studenten effectief zelfstandig te laten werken in de les zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Een goede, uitdagende opdracht op het juiste niveau. ✓ Voldoende afwisseling in zowel werkvormen als groepssamenstelling (als er samengewerkt moet worden). ✓ Regelmatige afwisseling van zelfstandig werken-momenten en klassikale terugkoppeling.
Geef duidelijke en volledige uitleg bij de uit te voeren taak of opdracht.	<p>Benoem de volgende punten in de uitleg: WHHTUK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat moet je doen? • Hoe moet je het doen? • Waar kan je Hulp krijgen/vinden? • Hoeveel Tijd krijg je voor de opdracht? • Wat gebeurt er met de Uitkomst/het resultaat? • Wat kun je doen als je Klaar bent?

Omgaan met niveaoverschillen

Als docent krijg je te maken met niveaoverschillen binnen je klas. De ene student pikt de gekregen uitleg makkelijk op, de andere student heeft meer herhaling nodig om de stof te laten beklijven. Differentiëren kan hiervoor een oplossing bieden.

Geef verlengde instructie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wanneer (een groepje studenten) de uitleg niet begrepen heeft of wanneer je als docent signaleert dat ze een bepaalde opdracht niet goed gemaakt hebben, kun je kiezen om de leerstof nogmaals uit te leggen. ✓ Voor sterke studenten kun je er juist voor kiezen om hen een verkorte instructie te geven en al eerder aan het werk te zetten. Dat doe je wanneer je inschat dat ze de leerstof zelfstandig kunnen verwerken. ✓ Het geven van verlengde instructie vergt qua organisatie wel veel van je: de groep moet in staat zijn goed zelfstandig te werken zodat je je aandacht kunt richten op een klein groepje.
Bied extra materiaal en/of aangepast materiaal	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bied extra materiaal aan waarmee de studenten (zelfstandig) bepaalde moeilijkheden kunnen inoefenen. ✓ Voor sterke studenten kun je er juist voor kiezen om extra, meer uitdagend materiaal te selecteren.